

Schoolstraat 6 8

Adres Schoolstraat

Huisnummer 6 – 8

Kadastraal H 731

Wijk Centrum

Inleiding

In opdracht van de Hervormde gemeente is in 1911 een GEBOUW voor Christelijke belangen, genaamd "Dorpscentrum", met bijbehorende kosterwONING in Jugendstil gebouwd naar ontwerp van de Leidse architect W. Fontein (1864–1949). Deze regionaal werkzame architect bouwde in hetzelfde jaar in Wassenaar Lange Kerkdam 3 (nu bankgebouw Van Lanschot). Fontein was in de periode 1903–1910 geassocieerd met de Leidse architect H.J. Jesse (1860–1943). Samen bouwden zij in Leiden ondermeer de winkel voor fa. Hasselman & Pander (1907, Breestraat 146) en het Bethanie- en Emmaushofje (1903–1907, Kaisserstraat). Kenmerkend voor de late en strakke variant van de Jugendstil waarin zij werkten is de toepassing van (groen) geglaazuurde bakstenen lekdorpels en sierelementen in ontlastingsbogen en spekbanden. Herkenbaar element is ook een halfroond bovenlicht boven de entree, voorzien van glas-in-lood met geometrische patronen.

In 1930 is door de plaatselijke aannemer/architect Van der Helm op het achtererf een vrijstaand GEBOUW met catechisatiekamer gebouwd in een vrij sobere variant van de Interbellumarchitectuur. In de jaren '60 en '70 hebben in beide panden inwendige aanpassingen plaatsgevonden, ondermeer door het aanbrengen van houten lambriseringen. Deze zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Complexomschrijving

Beide panden liggen in het dorpscentrum van Wassenaar op een terrein tussen de Schoolstraat en de

Achterweg dat grenst aan het beschermde dorpsgezicht. Het gebouw voor Christelijke belangen(1) is gesitueerd langs de rooilijn van de Schoolstraat, waarbij de voormalige kosterwoning ten noordoosten van het evangelisatielokaal ligt. Het maakt deel uit van een vrijwel aaneengesloten gevelwand langs de Schoolstraat. Ten zuidoosten hiervan ligt op het achtererf het catechisatiegebouw(2). Dit is toegankelijk via een steeg tussen Schoolstraat 4 en 6.

Beide panden maken deel uit van een ensemble van gebouwen die gebouwd zijn, dan wel gebruikt zijn/worden door de Nederlands Hervormde Gemeente, nl. Schoolstraat 4 (kerkelijk bureau), Schoolstraat 2 (pastorie, rijksmonument 38402) en Plein 3 (N.H. Kerk, rijksmonument 38380).

N.B. De éénlaags uitbouw onder plat dak links tegen de achtergevel van de woning (oorspronkelijk de keukek bevattend) is verbouwd en voor bescherming van ondergeschikt belang. Tussen beide evangelisatiegebouwen bevond zich oorspronkelijk een fietsenstalling. De restanten hiervan zijn eveneens voor bescherming van ondergeschikt belang.

Complexwaardering

Beide gebouwen zijn van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde als goed typologisch voorbeeld van bouwtypen die een uiting zijn van de opbloei van het geestelijk leven aan het begin van de 20ste eeuw, waarbij er een toenemende behoefte was aan ruimten voor samenkomsten.

Beide gebouwen tonen een ontwikkeling in stijl en vorm die dit bouwtype in de eerste helft van de 20ste eeuw heeft doorgemaakt. Het door W. Fontein ontworpen gebouw is daarbij een goed voorbeeld van Jugendstil uit het eerste decennium van de 20ste eeuw en het door Van der Helm ontworpen gebouw is typerend voor de Interbellumarchitectuur uit de jaren '30 van de 20ste eeuw.

Beide gebouwen zijn gaaf wat betreft hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering.

Beide gebouwen zijn uit stedenbouwkundig oogpunt waardevolle onderdelen binnen het oude dorpscentrum, met name door de beeldbepalende situering langs de Schoolstraat. Bovendien bezitten ze hoge ensemblewaarde door de onderlinge ruimtelijke en functionele samenhang met de overige nabijgelegen aan de Nederlands Hervormde kerk gerelateerde bebouwing.

Beschrijving complexonderdeel 1

Vrijstaand éénlaags gebouw op samengestelde plattegrond bestaat uit een rechthoekig evangelisatiegebouw onder een haaks op de straat geplaatst schilddak met aan straatzijde een schilddakvormige steekkap. Links (noordoosten) daarvan bevindt zich een smaller en korter, deels onderkelderde woongedeelte op rechthoekige plattegrond onder een schilddak met lagere nokhoogte. Via een dwarskap sluit het aan op het linker dakschild van het evangelisatiegebouw.

Het samengestelde dak is gedekt met roodbruine geglazuurde Tuile du Nordpannen en versierd met bolvormige nokpirons. De gevels worden afgesloten door geprofileerde houten gootlijsten met gebogen, gesneden gootklossen.

De gevels zijn opgetrokken uit grauwe baksteen (kruisverband; knipvoeg). Het trasraam wordt afgesloten door een rollaag.

Groen geglazuurde baksteen is decoratief toegepast voor de tweelaags lekdorpels van vensters en steunberen, de dubbele rollaag boven het trasraam en tevens bij de rondboog boven de entree deur van het evangelisatiegebouw en de segmentbogen boven de samengestelde raampartijen. Hardsteen is gebruikt voor de deurdorpels, neuten, aanzetstenen en lateien boven de gevelopeningen. Deze laatste zijn bij het evangelisatiegebouw decoratief uitgevoerd met vertandingen.

De voorgevel (noordwest) van het evangelisatiegebouw is een symmetrisch ingedeelde langsgevel met middenrisaliet, die door de gootlijst steekt en geaccentueerd wordt door een schilddakvormige

steekkap. Aan weerszijde hiervan bevindt zich een aangekapte dakkapel met tweeruits raam. De in de middenrisaliet geplaatste entreepartij bestaat uit een dubbele paneeldeur met kraaldelen, waarbij op de latei de naam "Dorpscentrum" staat geschreven. Het vierdelige rondbogige bovenlicht is voorzien van gekleurd glas-in-lood met geometrisch Jugendstilpatroon en een facetvormig lantaarnhouder. De door een segmentboog bekroonde rondbogige ontlastingsboog rust op natuurstenen aanzetstenen, waarop met vergulde letters in haut-reliëf het stichtingsjaar "ANNO 1911" staat. Op de hardstenen gevelsteen boven de entreepartij staat eveneens met vergulde letters in haut-reliëf de Bijbelse tekst: "ODERZOEK DE SCHRIFTEN/WANT DIE ZIJN HET DIE VAN MIJ GETUIGEN"; joh. 5:39.

Aan weerszijden van de middenrisaliet bevindt zich een driedelige raampartij, voorzien van vernieuwde drieruits, verticaal gelede ramen met geel kathedraal glas en vereenvoudigd glas-in-lood bovenlichten. De langsegevels van de grote zaal vertonen een indeling in zes traveeën; de achtergevel heeft vier venstervakken. De venstervakken zijn gescheiden door tweetal versneden steunberen met elk twee staaftankers. De meeste traveeën hebben twee rondboogvensters met driedelige kozijnen, voorzien van geel kathedraal glas in glas-in-loodvatting met strakke omkadering. De rechter zijgevel heeft links, ter hoogte van de toiletgroepe, twee hooggeplaatste tweeruits ramen onder houten lateien. De tweede, derde en vierde travee zijn blind. De vijfde travee heeft een onder een rollaag geplaatste nooduitgang. De linker zijgevel heeft drie uitgekraagde, door gootlijst stekende hoog opgaande schoorstenen, die bekroond worden door gemetselde opengewerkte schoorsteenkappen.

De voorgevel van het woongedeelte is een puntgevel met rechts een van negen ruitjes voorziene paneeldeur met smalle zijlichten en een relatief hoog bovenlicht. Links daarvan bevinden zich twee schuiframen (met voorzetramen). De verdieping heeft een symmetrisch indeling, bestaande uit een schuifraam in het midden met aan weerszijden een stolpraam. De geveltop is afgewerkt met een verticaal beschot dat aan de onderkant is afgewerkt met vertandingen.

De linker zijgevel is blind. De achtergevel heeft een openslaande dubbele éénruits deur met smalle zijlichten en relatief hoge, roedenverdeelde bovenlichten. Op de verdieping bevindt zich rechts een schuifraam en links een éénruits raam onder een houten latei.

De indeling van beide bouwdelen is grotendeels gehandhaafd. Bij het catechisatiegebouw bevindt zich centraal de vestibule met daarachter een gang. Rechts daarvan bevinden zich de garderobe en de toiletten en links een vergaderzaal en bergruimten (voormalige brandstoffenopslag).

Van belang is de grote zaal waarbij de in oorspronkelijke crème/blauwe kleurstelling uitgevoerde vlakke houten zoldering in het zicht is gelaten. Het dakbeschot rust op gordingen die gedragen worden door schenkelspanten. De voetsporen, die lager aangrijpen dan de spantvoeten, sluiten zodanig aan op de korbelen dat ze tezamen in rondboogvorm konden worden uitgezaagd.

Direct achter de entree bevindt zich de houten orgelgalerij, rustend op twee slanke Ionische zuilen. Op het sober uitgevoerde balkon staat een uit de bouwtijd stammend pneumatisch orgel met orgelkas in neobarokke trant. Tevens hangen er, eveneens uit de bouwtijd stammende, koperen kroonluchters in Oudhollandse trant.

In het woongedeelte zijn vooral de gang met tochtportaal, houten balkenzoldering en de met eenvoudig snijwerk voorziene houten balustrade van het trappenhuis van belang.

Waardering complexonderdeel 1

Het evangelisatielokaal met bijbehorende kosterwoning in Jugendstil is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde door de oorspronkelijke functie, die herinnert aan de

bloeiperiode die het N.H. geestelijk leven aan het begin van de 20ste eeuw doormaakte, waarbij een toenemende behoefte bestond aan ruimten voor samenkomsten.

Het door W. Fontein ontworpen gebouw is van belang vanwege de herkenbare bouwstijl die wat betreft materiaalgebruik en detaillering specifiek is voor Jugendstil. Het is als zodanig ook van belang voor het oeuvre van de regionaal bekende Leidse architect W. Fontein.

Het gebouw is vrij compleet gebleven wat betreft de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering van het exterieur. De oorspronkelijke indeling is gehandhaafd. Wat betreft het interieur is in het bijzonder de kap en de orgelpartij met orgelkas van cultuurhistorische waarde.

Het gebouw is stedenbouwkundig een waardevol onderdeel binnen het oude dorpscentrum door de beeldbepalende situering langs de Schoolstraat. Bovendien bezit het hoge ensemblewaarde door de onderlinge ruimtelijke en functionele samenhang met de overige nabijgelegen aan de N.H. kerk gerelateerde bebouwing.

Waardering complexonderdeel 2

Het gebouw met catechisatiekamer is van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde door de oorspronkelijke functie, die herinnert aan de bloeiperiode die het geestelijk leven in de Nederlands Hervormde kerk in het begin van de 20ste eeuw doormaakte, waarbij er een toenemende behoefte was aan ruimten voor bijeenkomsten.

Het door H. van der Helm ontworpen gebouw is van belang vanwege de herkenbare bouwstijl, een vrij sobere variant van de Interbellumarchitectuur. Het is tevens van belang voor het oeuvre van de plaatselijke aannemer/architect H. van der Helm.

Het gebouw is vrij gaaf wat betreft de hoofdvorm, materiaalgebruik, materiaal en detaillering van het exterieur. De oorspronkelijke indeling is grotendeels gehandhaafd.

Het in het oude dorpscentrum gesitueerde gebouw bezit ensemblewaarde door de onderlinge ruimtelijke en functionele samenhang met de overige nabijgelegen aan de N.H. kerk gerelateerde bebouwing.